

ZAŁĄCZNIK B**ANALIZY UZUPEŁNIAJĄCE NA POTRZEBY****STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY HANNA**

spis treści

1. ANALIZY DEMOGRAFICZNE GMINY.....	2
1.1 LICZBA LUDNOŚCI	2
1.2 WSPÓŁCZYNNIK FEMINIZACJI I MASKULINIZACJI.....	2
1.3 RUCH NATURALNY.....	3
1.4 LICZBA LUDNOŚCI DLA POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTEK OSADNICZYCH GMINY	4
1.5 GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA.....	7
1.6 SALDO MIGRACJI I WSPÓŁCZYNNIK MIGRACJI	7
1.7 PRZYROST RZECZYWISTY	8
2. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA GMINY	8
3. ANALIZA SPOŁECZNA GMINY.....	9
3.1 STRUKTURA WIEKOWA GMINY	9
3.2 SZKOLNICTWO I PLACÓWKI PRZEDSZKOLNE	10
3.3 GOSPODARKA KOMUNALNA I MIESZKANIOWA NA TERENIE GMINY	11
4. ANALIZA GOSPODARCZE	12
4.1 DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU GMINY.....	12
4.2 STOPA BEZROBOCIA	13
4.3 LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH	14
5. ANALIZA ŚRODOWISKOWA	14
5.1 ZASOBY NATURALNE	15
5.2 WARUNKI GLEBOWE	15
5.3 ANALIZA KLIMATU LOKALNEGO	15
6. ANALIZA W ZAKRESIE WYPOSAŻENIA W INFRASTRUKTURĘ TECHNICZNĄ.....	16
7. ANALIZA MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH GMINY	18

1. ANALIZA DEMOGRAFICZNA GMINY HANNA

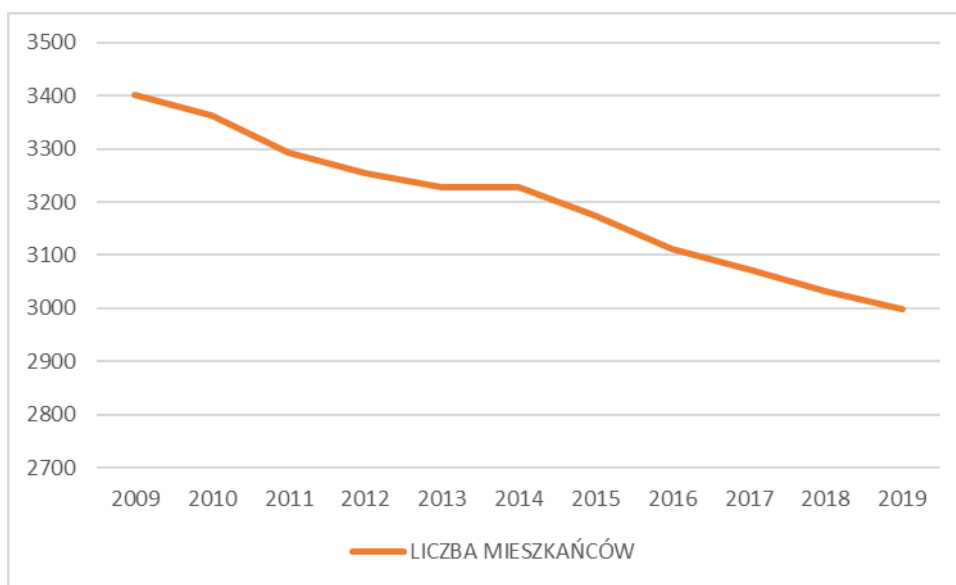
1.1 LICZBA LUDNOŚCI

W gminie Hanna analizując lata od 2009 - 2019 stwierdzono stały ubytek liczby ludności gminy. Wpływ na to ma przede wszystkim peryferyjne położenie gminy względem większych ośrodków miejskich w regionie. W badanym okresie populacja gminy zmniejszyła się o 405 osób, tj. o ok. 12%. Większość badanych lat charakteryzowała się spadkiem liczby ludności, największy z nich miał miejsce między rokiem 2010 a 2011 kiedy liczba mieszkańców zmniejszyła się o 70 osób, tak również odnotowano utrzymanie liczby ludności gminy na stałym poziomie między latami 2013 a 2014. Rozpatrując tendencję zmian liczby ludności gminy Hanna widoczne jest powolne hamowanie spadku liczby ludności w kolejnych latach.

Tabela 1.1. Liczba ludności (lata 2009-2019)

ROK	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
LICZBA MIESZKAŃCÓW	3403	3364	3294	3255	3229	3229	3175	3113	3073	3033	2998

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

1.2 WSPÓŁCZYNNIK FEMINIZACJI I MASKULINIZACJI

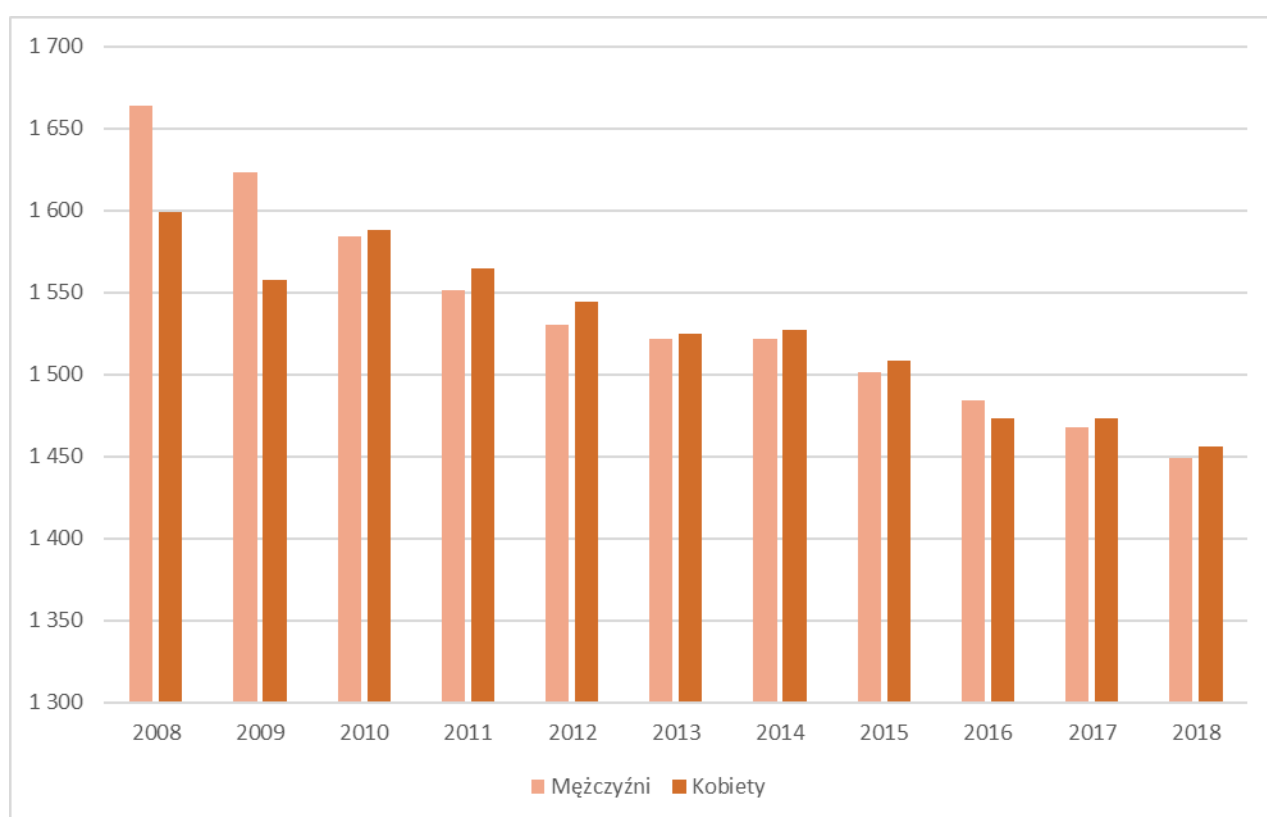
Współczynnik feminizacji i maskulinizacji (Tabela 1.2) w badanym okresie zmieniał znacząco swoją wartość. W latach 2008 oraz 2009 występowała znacząca przewaga mężczyzn w stosunku do kobiet, wskaźnik feminizacji wynosił niecałe 96. Od 2010 roku zauważalne jest zrównanie liczby kobiet jak i mężczyzn mieszkających na terenie gminy. Za wyjątkiem 2016 roku wskaźnik feminizacji utrzymuje się na stosunkowo stałym poziomie i wynosi nieznacznie powyżej 100, a jego wartości nie ulegają większym tendencjom, zarówno w kierunku wzrostu jak i zmniejszania się wartości wskaźnika feminizacji. Stosunkowo wyrównana liczba kobiet w odniesieniu do liczby mężczyzn, jest korzystna i różni się od wartości w skali kraju, dla którego wskaźnik feminizacji wynosi niemal 107. Głównym powodem ogólnokrajowej tendencji wyrównującej populacji kobiet do mężczyzn, jest wiejski i rolniczy charakter gminy, który z uwag społecznych powoduje odpływ ludności kobiecej do większych

jednostek osadniczych w poszukiwaniu pracy i trybu życia niezwiązanego z gospodarką rolniczą. Należy zwrócić uwagę na skok liczby kobiet w 2010 roku, który mógł być spowodowany poprzez otwarcie nowych miejsc pracy w sektorach pozarolniczych.

Tabela 1.2. Struktura feminizacji i maskulinizacji w latach 2008-2018

ROK	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
MĘŻCZYŹNI	1 664	1 623	1 584	1 551	1 530	1 522	1 522	1 501	1 484	1 468	1 449
WSPÓŁCZYNNIK MASKULINIZACJI	104,1	104,2	99,7	99,1	99,1	99,8	99,7	99,5	100,7	99,7	99,5
KOBIETY	1 599	1 558	1 588	1 565	1 544	1 525	1 527	1 508	1 473	1 473	1 456
WSPÓŁCZYNNIK FEMINIZACJI	95,9	95,8	100,3	100,9	100,9	100,2	100,3	100,5	99,3	100,3	100,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

1.3 RUCH NATURALNY

Ruch naturalny obejmujący urodzenia żywe oraz zgony w latach 2008-2018 ulegał znacznym wahaniom, w żadnym z badanych lat nie odnotowano dodatniego współczynnika przyrostu naturalnego, a jedynie w 2012 roku wartość ta wyniosła 0 (tyle samo osób urodziło się jak i zmarło). Średnia roczna liczba urodzeń żywych w badanym okresie wynosi 30 osób. Współczynnik urodzeń na 1000 mieszkańców oscylował między 6,27‰ w 2015 roku a 11,94‰ w 2012 roku. Natomiast w danym czasookresie odnotowano średnio rocznie około 49 zgonów, a współczynnik na 1000 mieszkańców wahał się między 11,93‰ (w 2012 roku) do 20,68‰ (w 2011 roku). Gmina Hanna jest gminą ze stosunkowo niewielką liczbą ludności, z tego powodu każde niewielkie wahania w liczbie urodzeń i zgonów mają znacznie większy wpływ na wskaźniki przyrostu naturalnego.

Tabela. 1.3. Ruch naturalny. Współczynnik przyrostu naturalnego (lata 2008-2018)

ROK	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
URODZENIA	32	32	29	34	37	25	35	19	29	31	26
WSPÓŁCZYNNIK URODZEŃ (W PROMILACH)	9,53	9,66	9,10	10,82	11,93	8,17	11,54	6,27	9,75	10,51	8,91
ZGONY	51	62	58	65	37	41	42	54	46	40	43
WSPÓŁCZYNNIK ZGONÓW (W PROMILACH)	15,18	18,72	18,20	20,68	11,93	13,39	13,84	17,83	15,47	13,56	14,73
WSPÓŁCZYNNIK PRZYROSTU NATURALNEGO	-5,66	-9,06	-9,10	-9,86	0,00	-5,23	-2,31	-11,56	-5,72	-3,05	-5,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

Dane zawarte w powyższej tabeli wskazują na ujemny współczynnik przyrostu naturalnego w niemal każdym badanym roku. Od roku 2012, pomijając rok 2015 współczynnik oscylował między -2,31% a -5,82%, stabilizując się względem pierwszych lat badań, okresu 2008-2011.

Gmina do roku 2018 dotknięta była stałym odpływem ludności, jednak widoczna jest tendencja zwykłowa współczynnika przyrostu naturalnego, przede wszystkim względem początkowych badanych lat. Najwyższy wskaźnik dla gminy Hanna wyniósł 0% dla roku 2012, najniższy z kolei osiągnął wartość -11,56% w 2015 roku, który stanowi pewną anomalię w ogólnym trendzie. W dalszej przyszłości wskaźnik powinien zbliżać się w kierunku 0, wyrównując stopniowo liczbę urodzeń oraz zgonów na terenie gminy.

1.4 LICZBA LUDNOŚCI DLA POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTEK OSADNICZYCH GMINY

Liczba ludności zameldowanych jak i zamieszkających czasowo dla poszczególnych jednostek osadniczych – miejscowości Gminy Hanna obrazuje poniższa tabela nr 1.5. Liczbę ludności zbadano w okresie od 2013 do 2019 roku.

Niemal wszystkie jednostki osadnicze gminy zanotowały spadek liczby ludności, jedynie miejscowość Hanna osiągnęła wzrost i w stosunku do 2013 roku populacja zwiększyła się o 4 mieszkańców. Największy odpływ mieszkańców w wartościach bezwzględnych zanotowano w największych

miejsowościach niepełniących funkcji administracyjnych, tj. Dołhobrody, Holeszów oraz Dańce, gdzie liczba mieszkańców zmniejszyła się o co najmniej 35 mieszkańców.

Największą jednostką osadniczą w gminie jest miejscowość Hanna, zamieszkiwana przez 739 mieszkańców, kolejnymi są Dołhobrody (588 mieszkańców), Holeszów (409 mieszkańców) oraz Zaświatycze (297 mieszkańców).

Większość mieszkańców gminy zamieszkuje tereny miejscowości przyległych do drogi wojewódzkiej nr 816 (tj. Kuzawka, Hanna, Dołhobrody oraz Pawluki). Stosunkowo najmniej zaludniona jest północna część gminy.

Tabela. 1.5. Liczba ludności według jednostek osadniczych gminy (lata 2013-2019)

								porównanie 2013 -2019
MIEJSCOWOŚĆ	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Dańce	254	251	247	244	239	225	219	-35
Dołhobrody	625	621	611	593	589	586	588	-37
Hanna	735	749	735	736	727	735	739	4
Holeszów	444	442	441	429	423	412	409	-35
Janówka	110	111	109	101	96	95	90	-20
Konstantyn	71	70	68	69	66	65	63	-8
Kuzawka	292	292	289	278	272	268	261	-31
Lack	214	215	208	203	201	202	192	-22
Nowy Holeszów	95	94	94	93	93	87	86	-9
Pawluki	64	61	61	58	58	54	54	-10
Zaświatycze	325	323	312	309	309	304	297	-28
<i>OGÓŁEM na pobyt stały i czasowy</i>	<i>3229</i>	<i>3229</i>	<i>3175</i>	<i>3113</i>	<i>3073</i>	<i>3033</i>	<i>2998</i>	<i>-231</i>

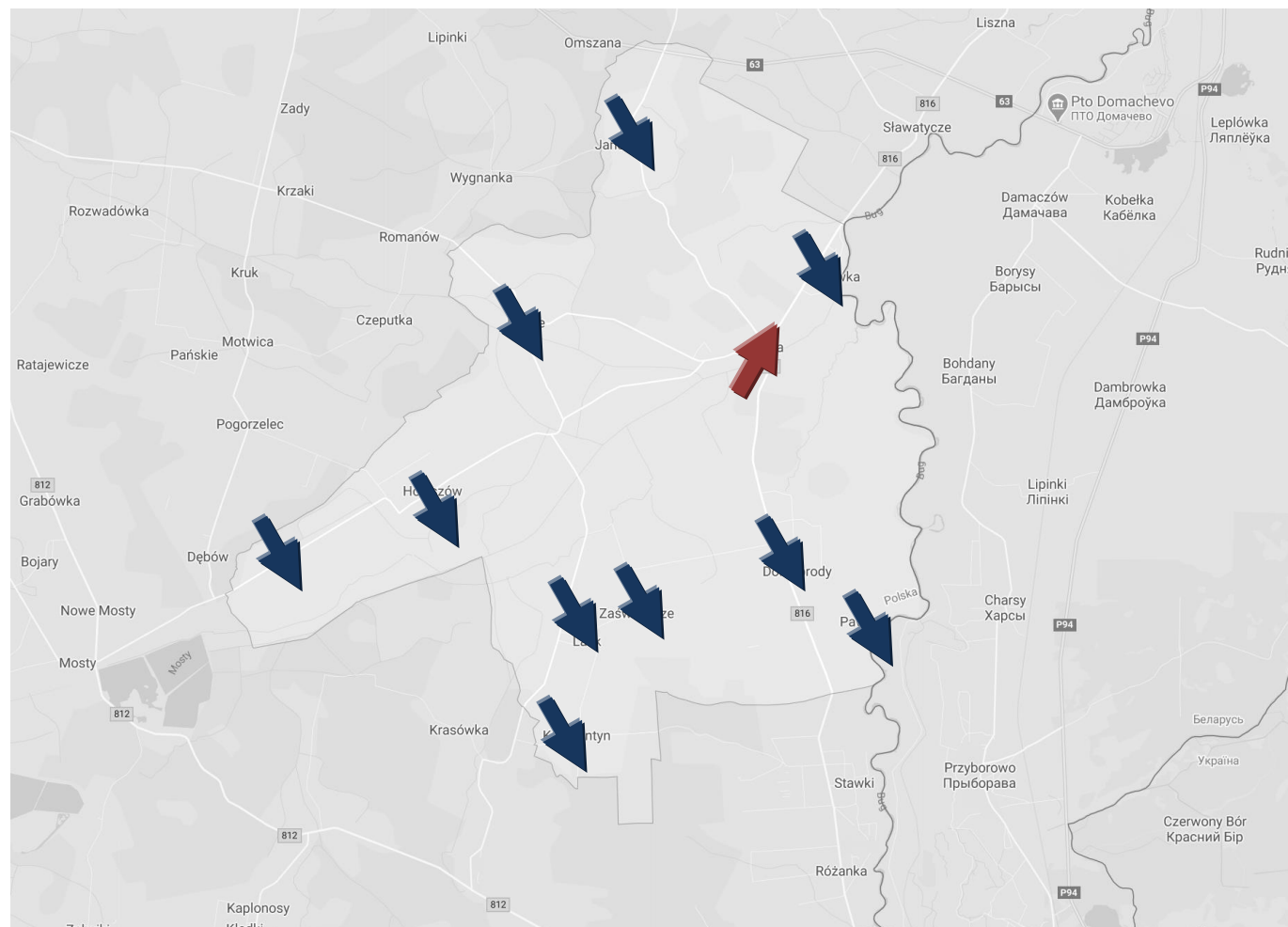
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

Tendencja przyrostu liczby ludności

Tendencja spadku liczby ludności

1.5 GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA

Jednocześnie w wyniku stopniowego zmniejszania się liczby ludności w badanym okresie – maleje gęstość zaludnienia gminy Hanna (tabela nr 1.6.). Średnia liczba ludności w roku 2018 wynosiła 21 osób/ 1 km², co stanowi wartość niższą zarówno od gęstości zaludnienia powiatu włodawskiego, jak również województwa lubelskiego. Wskaźnik wynoszący poniżej 100 osób/1 km² charakteryzuje obszary o głównej funkcji rolniczej. Wpływ na niższą gęstość zaludnienia ma również występowanie lasów, pomimo zajmowania stosunkowo niewielkiej powierzchni terenu gminy. Należy jednak zwrócić uwagę, że wskaźnik gęstości zaludnienia gminy Hanna nie odbiega znacząco od wskaźnika dla sąsiednich gmin, a znaczny wpływ na zawyżenie wskaźnika gęstości zaludnienia dla powiatu włodawskiego ma same miasto Włodawa.

Tabela 1.6. Gęstość zaludnienia na 1 km²

ROK	GMINA HANNA	POWIAT WŁODAWSKI	WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE
2013	22	31	86
2014	22	31	85
2015	22	31	85
2016	21	31	85
2017	21	31	85
2018	21	31	84

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

1.6 SALDO MIGRACJI I WSPÓŁCZYNNIK MIGRACJI

Źródłem danych o zameldowaniach na pobyt stały w gminie oraz wymeldowaniach na stałe za granicę jest sprawozdawczość Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji który jest zasilany przez biura ewidencji gmin.

Tabela 1.7. Wskaźniki i salda migracji.

ROK	GMINA HANNA		POWIAT WŁODAWSKI	
	wskaźnik na 1000 osób	saldo	wskaźnik na 1000 osób	saldo
2013	-4,3‰	-13	-3,2‰	-126
2014	-0,3‰	-1	-2,0‰	-77
2015	0‰	0	0‰	0
2016	-13,1‰	-39	-1,9‰	-75
2017	-6,8‰	-20	-3,6‰	-140
2018	-7,2‰	-21	-2,6‰	-99

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

Saldo migracji wewnętrznych dla obszaru gminy Hanna w okresie od 2013 do 2018 roku było ujemne. Najwyższa wartość salda migracji wystąpiła w 2014 roku i wynosi -0,3‰, w tym okresie z gminy wyjechała jedna osoba. Najwyższa wartość salda migracji została odnotowana w roku 2016, kiedy to z jej terenu wyjechało 39 osób, a jego wskaźnik wyniósł -13,1‰. Nie zebrano danych

dotyczących stanu salda migracji w roku 2015, zarówno dla gminy Hanna jak i powiatu włodawskiego.

1.7 PRZYROST RZECZYWISTY

Przyrost rzeczywisty otrzymano przez zestawienie przyrostu naturalnego ze współczynnikiem migracji. We wszystkich badanych latach wskaźnik był ujemny. Wartość najbliższą zeru osiągnął w 2014 roku, kiedy to wyniósł -2,6‰. W pozostałych latach wskaźnik oscylował w granicach -10‰, najniższą wartość osiągając w 2016 roku kiedy wyniósł -18,8‰. Ważnym wyzwaniem dla gminy jest odwrócenie trendu migracji ludności z jej terenów do innych gmin, który jak dotychczas był główną przyczyną spadków liczby ludności. Pomóc temu może napływ migrantów do Polski zza wschodniej granicy, przede wszystkim z terenów Ukrainy oraz Białorusi, który zaczął się objawiać od roku 2018, a więc w końcówce badanego okresu.

ROK	2013	2014	2015	2016	2017	2018
WSPÓŁCZYNNIK PRZYROSTU NATURALNEGO	-5,2	-2,3	-11,6	-5,7	-3,1	-5,8
WSKAŹNIK MIGRACJI	-4,3	-0,3	0	-13,1	-6,8	-7,2
PRZYROST RZECZYWISTY	-9,5	-2,6	-11,6	-18,8	-9,9	-13,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

2. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA GMINY HANNA

Prognozę demograficzną dla gminy Hanna oparto na prognozie ludności na lata 2014-2050 dla powiatu włodawskiego oraz eksperymentalnej prognozie ludności na lata 2017-2030 dla gminy Hanna. Gmina Hanna jest gminą wiejską, w związku z powyższym analizowano ludność powiatu zamieszkującą obszary wyłącznie wiejskie. Nie brano pod uwagę ludności miejskiej. Prognozę demograficzną przeprowadzono dla rocznych okresów na lata od 2020-2025 roku i później dla okresów 5 letnich.

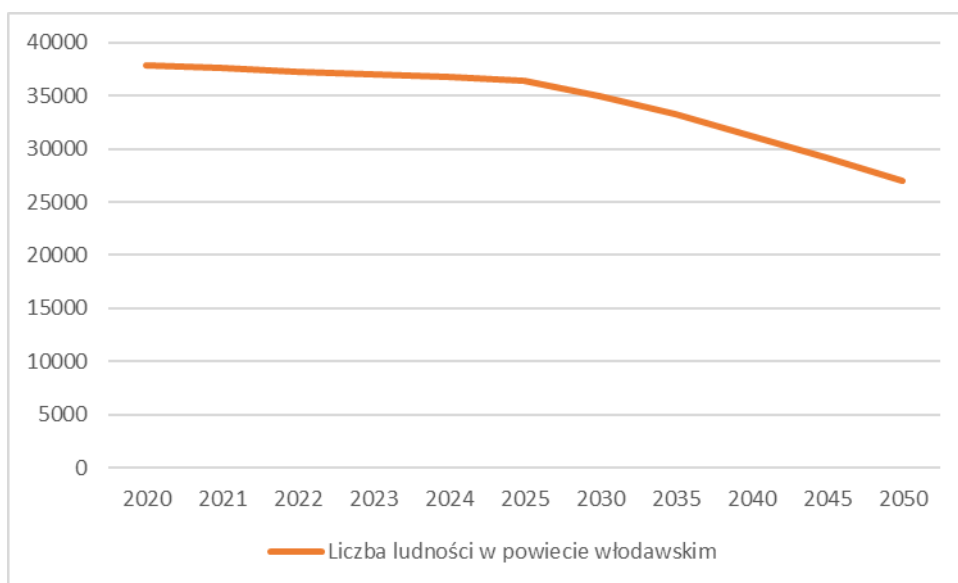
Zgodnie z tabelą nr 2.1 przewiduje się, iż populacja powiatu włodawskiego będzie stopniowo maleć. Prognoza nie przewidywała jednak ewentualnego napływu ludności z innych państw. Również dla województwa lubelskiego prognoza przewiduje odpływ ludności z obszarów wiejskich. Prognoza została dokonana na bazie NSP z 2011 roku i jest ona dokonana w roku 2014. Nie przewidywała ona nowej polityki kraju dotyczącej wzrostu liczby urodzeń. Raport monitoringu prognozy z 2018 roku wskazał jednak rozbieżność w wynikach prognozy, zwłaszcza w odniesieniu do prognozowanej liczby urodzeń oraz rzeczywistej liczby ludności, które były znacząco wyższe niż w prognozie.

Tabela 2.1. Prognozowana liczba ludności zamieszkałych na terenach wiejskich dla powiatu włodawskiego oraz województwa lubelskiego do roku 2050

ROK	LICZBA LUDNOŚCI NA OBSZARACH WIEJSKICH W POWIECIE WŁODAWSKIM	LICZBA LUDNOŚCI NA OBSZARACH WIEJSKICH W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM
2020	37850	1134256
2021	37587	1131101
2022	37318	1127937

2023	37045	1124716
2024	36765	1121432
2025	36479	1118077
2030	34954	1099427
2035	33228	1076453
2040	31276	1049340
2045	29167	1019363
2050	26996	987398

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i bazy NSP z 2011 roku

3. ANALIZA SPOŁECZNA GMINY HANNA

3.1 STRUKTURA WIEKOWA GMINY

Na podstawie analizy struktury wiekowej w latach 2013-2018 stwierdzono niewielki, powolny spadek udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym w wartościach procentowych z 13,8% w 2013 roku do 13,5% w roku 2018, przy jednoczesnym wzroście udziału grupy ludzi w wieku poprodukcyjnym z 21,4% do 23,3% w tym samym okresie. Tendencja „starzenia się społeczeństwa” jest charakterystyczna dla całej populacji Polski, w porównaniu do tendencji ogólnopolskich, wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym na terenie gminy jest wolniejszy niż w całym kraju, który wzrósł w latach 2013-2018 z 18,4% do 21,4%. W 2018 roku niemal zrównały się wskaźniki osób w wieku produkcyjnym, zarówno w gminie (63,2%) jak i w kraju (63,4%), przy czym spadek liczby osób w powyższej grupie wiekowej jest szybszy w skali ogólnokrajowej. Wśród osób najmłodszych, w przedprodukcyjnej grupie wiekowej w dalszym ciągu jej udział na terenie gminy jest niższy niż w skali kraju.

Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 15-64 lata, dla kobiet - 15-59 lat. Natomiast przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. do 14 lat oraz w wieku poprodukcyjnym, tj. mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej.

Tabela 3.1 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym

ROK	2013	2014	2015	2016	2017	2018
przedprodukcyjnym (do 14 lat)	420	435	414	395	396	392
udział w ogólnej liczbie ludności (%)	13,8%	14,3%	13,8%	13,4%	13,5%	13,5%
produkcyjnym (15-59K-64M lat)	1976	1975	1940	1893	1866	1836
udział w ogólnej liczbie ludności (%)	64,9%	64,8%	64,5%	64,0%	63,4%	63,2%
poprodukcyjnym (po 59K i 64M)	651	639	655	669	679	677
udział w ogólnej liczbie ludności (%)	21,4%	21,0%	21,8%	22,6%	23,1%	23,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

3.2 SZKOLNICTWO I WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

Dane na temat wychowania przedszkolnego i szkolnego opracowane zostały na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. Dane o liczbie placówek podane są według stanu na początek roku szkolnego (tj. 30 września).

Tabela. 3.2. Wychowanie przedszkolne i szkolne (lata 2013 – 2018)

ROK	2013	2014	2015	2016	2017	2018
LICZBA PRZEDSZKOLI I PUNKTÓW PRZEDSZKOLNYCH	4	2	2	2	1	1
LICZBA ODDZIAŁÓW PRZEDSZKOLNYCH	5	5	4	3	3	3
LICZBA DZIECI	46	24	30	25	21	17
LICZBA SZKÓŁ PODSTAWOWYCH	5	5	4	4	4	4
LICZBA DZIECI	154	150	157	145	162	179
LICZBA SZKÓŁ GIMNAZJALNYCH	1	1	1	1	1	1
LICZBA DZIECI	55	60	62	54	34	16
LICZBA DZIECI OBJĘTA OBOWIAZKIEM SZKOLNICTWA PODSTAWOWEGO	209	210	219	199	196	195

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

Na terenie gminy Hanna funkcjonuje od 2017 roku funkcjonuje jeden punkt przedszkolny z trzema oddziałami, zapewniający miejsce dla 17 dzieci (w 2018 roku). Liczba dzieci, zarówno pobierających naukę w oddziałach przedszkolnych, jak i w szkołach podstawowych oraz gimnazjalnych składających się na szkolnictwo podstawowe stopniowo malała: wśród dzieci w przedszkolach liczba ta zmniejszyła się z 46 w roku 2013 do 17 w 2018 roku, a wśród osób objętych nauką szkolnictwa podstawowego liczba dzieci zmniejszyła się w roku 2013 z 209 do 195 w 2018 roku. Spadkowa tendencja liczby dzieci pobierających naukę na terenie gminy może wpłynąć negatywnie na jej długofalowy rozwój. Pomimo faktu, że pewna grupa dzieci może pobierać nauki w placówkach poza terenem gminy, tendencja zniżkowa wskazuje na zmniejszanie się liczby młodych mieszkańców gminy, co może wpłynąć równocześnie na dalsze starzenie się społeczeństwa. Może ono zostać powstrzymane poprzez napływ osób w wieku produkcyjnym, w przypadku otwarcia nowych miejsc pracy na terenie gminy. W ten sposób również takie migracje przyczyniłyby się do wzrostu liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Obecnie na terenie gminy Hanna zapewniona jest wystarczająca liczba miejsc w przedszkolach

oraz szkołach, ponieważ przystosowane są one do kształcenia większej liczby dzieci niż ma to miejsce obecnie, z powodu zmniejszania się liczby dzieci.

Na terenie gminy Hanna nie występują szkoły licealne i inne placówki oświatowe ponadgimnazjalne.

3.3 GOSPODARKA KOMUNALNA I MIESZKANIOWA NA TERENIE GMINY

Dane o zasobach mieszkaniowych podano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych wg stanu na 31 XII. Informacja zawiera liczbę mieszkań, a także izb i powierzchnię użytkową w tych mieszkaniach znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych.

Tabela. 3.3. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania (lata 2013 – 2018)

ROK	gmina Hanna (w m ²)	powiat włodawski (w m ²)	województwo lubelskie (w m ²)
2013	93,8	75,9	76,5
2014	93,8	76,1	76,7
2015	93,9	76,4	76,9
2016	94,0	76,6	77,1
2017	94,1	76,8	77,2
2018	94,1	77,0	77,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

Na terenie gminy Hanna obserwowany jest stały, choć powolny, wzrost powierzchni użytkowej mieszkań. Jest on jednocześnie znacznie wyższy od wskaźników przeciętnej powierzchni dla powiatu włodawskiego jak i całego województwa lubelskiego, o ok. 17 m². Wynika to przede wszystkim z niższych cen gruntów budowlanych na terenie gminy wiejskiej i rolniczego charakteru gminy oraz braku zabudowy wielorodzinnej, która charakteryzuje się mniejszymi powierzchniami użytkowymi mieszkań.

Tabela. 3.4. Liczba mieszkań na terenie gminy Hanna (lata 2013 – 2018)

ROK	Gmina Hanna	liczba mieszkańców na jedno mieszkanie	Liczba mieszkańców na jedną izbę
2013	1072	2,84	0,68
2014	1073	2,84	0,68
2015	1074	2,8	0,67
2016	1077	2,75	0,66
2017	1079	2,73	0,65
2018	1079	2,69	0,64

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

W badanym okresie liczba budynków mieszkalnych na terenie gminy nie przejawiała większych zmian, prezentując jednakże tendencję wzrostową w każdym kolejnym roku, malała z kolei liczba mieszkańców na jedno mieszkanie oraz na jedną izbę, głównie dzięki zmniejszaniu się liczby mieszkańców gminy. Między rokiem 2013 a 2018 liczba mieszkań zwiększyła się o siedem. W kolejnych latach należy przewidywać dalszy spadek liczby mieszkańców przypadających na jedno mieszkanie.

4. ANALIZA GOSPODARCZA

4.1 DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU GMINY

Dochody budżetu gminy Hanna w ciągu badanego okresu (tabela 4.1.) wzrosły o około 6 milionów złotych. Wzrost ten był jednak nierównomierny i zdarzały się lata, w których następował spadek zarówno dochodów jak i wydatków gminy. Dochody na mieszkańca w 2018 roku wnosili 6077,01 zł i były one wyższe niż analogiczny wskaźnik dla gmin powiatu włodawskiego, który wyniósł 4644,29 zł oraz dla całego województwa lubelskiego (4922,67 zł). Utrzymując dochody gminy na tym poziomie samorząd jest w stanie sfinansować większą liczbę projektów wpływających na poprawę jakości życia mieszkańców.

Tabela. 4.1. Dochód i wydatki budżetu gminy ogółem (lata 2013-2018)

	DOCHODY OGÓŁEM (zł)	DOCHÓD NA 1 MIESZKAŃCA (zł)	WYDATKI OGÓŁEM (zł)	WYDATKI NA 1 MIESZKAŃCA (zł)	SALDO
2013	11 384 514,79 zł	3 719,21 zł	8 094 763,48 zł	2 644,48 zł	3 289 751,31 zł
2014	9 835 496,67 zł	3 241,76 zł	9 778 049,68 zł	3 222,82 zł	57 446,99 zł
2015	15 820 276,07 zł	5 224,66 zł	17 448 673,43 zł	5 762,44 zł	-1 628 397,36 zł
2016	10 905 164,38 zł	3 668,07 zł	10 095 073,94 zł	3 395,58 zł	810 090,44 zł
2017	12 067 848,90 zł	4 092,18 zł	11 684 308,17 zł	3 962,13 zł	383 540,73 zł
2018	17 738 796,75 zł	6 077,01 zł	17 466 550,07 zł	5 983,74 zł	272 246,68 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

Na dochody ogółem ujęte w powyższym zestawieniu składają się: dochody własne, dotacji. Wliczają się również subwencje ogólne jak i zewnętrzne środki na dofinansowanie zadań.

Wzrost wpływów do budżetu gminy spowodował zwiększenie możliwości inwestycyjnych, a co za tym idzie wzrost wydatków. Pomimo to wydatki są ograniczane do wysokości dochodów budżetu. Ujemnym saldem zakończył się tylko jeden rok w badanym okresie – 2015, kiedy to wydatki przekroczyły dochody gminy o ok. 1,6 miliona złotych. Pozostałe lata zakończyły się nadwyżkami budżetowymi, co wpływa pozytywnie na płynność finansową gminy. Brak jest danych odnośnie całkowitego zadłużenia gminy.

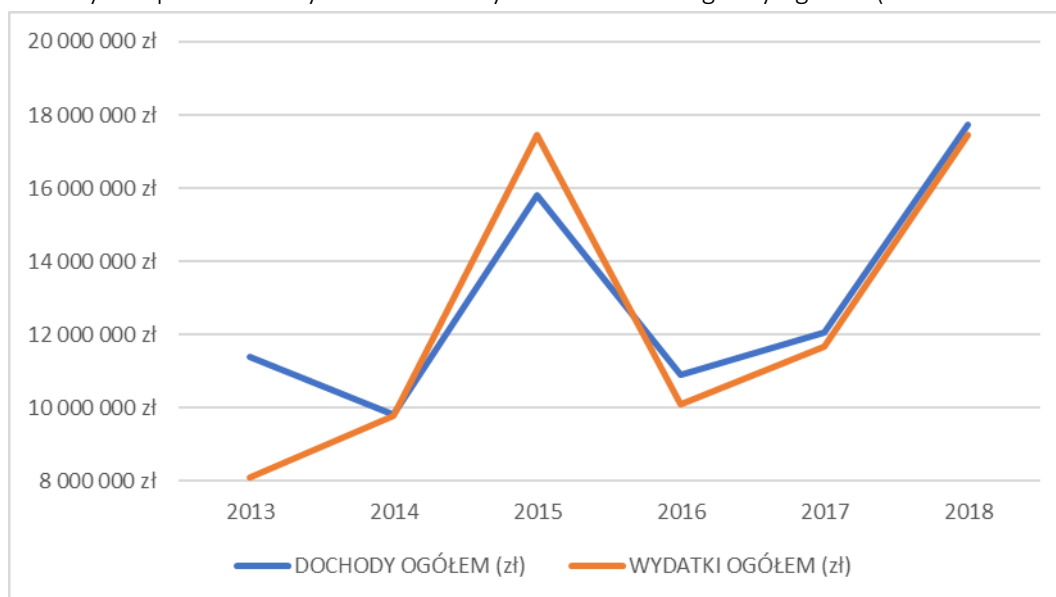
Gmina Hanna pod koniec roku 2019 zmieniła uchwałę budżetową na rok 2019, która określała dochody budżetowe w wysokości 18,9 mln złotych, a wydatki w wysokości 20 mln złotych, z

czego ok. 4,6 miliona stanowią dotacje celowe na realizację zadań z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych ustawami.

Dodatkowo jednostki pomocnicze (sołectwa), prowadzą gospodarkę finansową w ramach ogólnego gminnego budżetu, dla których określa się fundusz, w formie zestawienia wydatków z podziałem kwot oraz określeniem przedsięwzięć do realizacji poszczególnych planowanych przedsięwzięć.

Najwyższe dochody gmina uzyskuje od osób prawnych i osób fizycznych oraz od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz z subwencji, m.in. przeznaczonych na cele oświatowe

Ryc. 4.1 Wykres porównawczy dochodów i wydatków budżetu gminy ogółem (lata 2013-2018)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

4.2 STOPA BEZROBOCIA

Stopa bezrobocia obliczona została jako stosunek liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym. W przeciągu badanego okresu czasu wskaźnik ten zmalał z 12,8% w 2013 roku do 8,0% w roku 2018. Spadkowa tendencja zarejestrowanych bezrobotnych jest bardzo korzystnym przejawem, rozwoju gospodarczego gminy Hanna, aktywizacji mieszkańców oraz poprawy ich jakości oraz standardu życia.

Tabela. 4.2. Stopa bezrobocia w gminie (lata 2013-2018)

ROK	STOPA BEZROBOCIA (%)
2013	12,8
2014	11,8
2015	10,8
2016	9,6
2017	8,9
2018	8,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

4.3 LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH

Na terenie gminy Hanna na koniec 2018 roku było zarejestrowanych 165 podmiotów gospodarczych, z czego 152 stanowiły podmioty należące do osób fizycznych (tabela 3.3). Większość podmiotów należących do sektora prywatnego stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (117 podmiotów).

Dane przedstawione powyżej wskazują, iż na 100 mieszkańców gminy Hanna przypada niecałe 6 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych.

Tabela 4.3. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie (na stan obecny 2018 r.)

PODMIOTY GOSPODARCZE:	ROK 2018
Sektor prywatny	152
ŁĄCZNIE	165

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

5. ANALIZA ŚRODOWISKOWA

Gmina Hanna jest gminą wiejską, położoną w północno-wschodniej części województwa lubelskiego, w powiecie włodawskim. Siedzibą gminy jest miejscowość Hanna, znajdująca się we wschodniej jej części. Całkowita powierzchnia wynosi ok. 139 km². Wschodnia granica gminy, zlokalizowana wzdłuż biegu rzeki Bug stanowi jednocześnie wschodnią granicę Polski z Białorusią.

Gmina Hanna zlokalizowana jest na pograniczu kilku mezoregionów określonych przez J. Kondrackiego. Wschodnia część zawiera tereny Polesia Brzeskiego, północna jej część znajduje się na obszarze Równiny Kodeńskiej, centralny oraz zachodni jej fragment obejmuje tereny Zakłęśłości Sosnowieckiej, a wzdłuż południowej granicy znajdują się tereny Garbu Włodawskiego. Ponadto wschodnia część gminy objęta jest formami ochrony przyrody: Nadbużańskim Obszarem Chronionego Krajobrazu oraz dwoma obszarami Natura 2000 „Poleska Dolina Bugu” oraz „Dolina Środkowego Bugu”. Gmina Hanna położona jest na wysokości od 145 m n.p.m. (na terenach znajdujących się w północnej części gminy, wzdłuż ujścia rzeki Hanna do Bugu), do 170 m n.p.m. w rejonie miejscowości Pawluki w południowej części gminy.

KIERUNEK UŻYTKOWANIA	POWIERZCHNIA OGÓLNA (HA)	UDZIAŁ W OGÓLNEJ POWIERZCHNI GRUNTÓW
użytki rolne, w tym:	10 820	77,7
grunty orne	6 097	43,8
sady	48	0,4
łąki trwałe	3 014	21,6
pastwiska	1 116	8,0
pozostałe	545	3,9
las i grunty zadrzewione i zakrzewione	2 676	19,2
tereny zabudowane i zurbanizowane, wody, drogi i inne	433	3,1
Razem	13 929	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

5.1 ZASOBY NATURALNE

Gmina Hanna jest uboga w surowce mineralne. Na jej terenie występują wyłącznie złoża kruszywa naturalnego w rejonie miejscowości Hanna oraz Kuzawka. Złoża w Hannie są zagospodarowane oraz eksploatowane, z kolei w Kuzawce posiadają status złoża rozpoznanego szczegółowo.

5.2 WARUNKI GLEBOWE

Gmina Hanna dysponuje różnorodnymi typami gleb. Najczęściej występują na jej obszarze gleby bielicowe i pseudobielicowe, piaszkowe, brunatne, mady oraz gleby torfowo-murszowe i murszowe. Na powierzchni całej gminy przeważają gleby pochodzenia piaskowego: od piasków luźnych, do piasków gliniastych lekkich i mocnych. Mady zlokalizowane są przede wszystkim w dolinie rzeki Bug, z kolei w dolinach pozostałych rzek występujących na terenie gminy: Hanny, Romanówki i Żukowianki występują gleby torfowe i torfowo-murszowe.

Teren gminy Hanna charakteryzuje się przeciętnymi warunkami przyrodniczymi dla produkcji rolnej. Znaczną powierzchnię stanowią użytki zielone średnie, znajdujące się przede wszystkim wzdłuż rzek Bug oraz Hanna. Tereny te stanowią jednocześnie obszar, w którym pierwsze piętro wodonośne usytuowane jest płytko i często znajduje się na głębokości mniejszej niż 1,0 m p.p.t. Grunty orne stanowią przede wszystkim tereny znajdujące się w oddaleniu od rzek. Składają się przede wszystkim z kompleksów żyrnych: słanego i dobrego oraz w mniejszym stopniu z kompleksu żyrnego bardzo dobrego. Kompleksy żyrnie dobre znajdują się przede wszystkim na terenach biegnących równolegle do rzeki Hanny, po obu stronach jej koryta. Kompleksy słabe znajdują się w rejonie miejscowości Dołhobrody, gdzie lokalnie występują również kompleksy żyrnie bardzo słabe oraz w okolicy Kuzawki. Tereny te nie posiadają jednolitej granicy i są przedzielone strefami użytków zielonych. Wszystkie kompleksy użytków zielonych gęsto zmeliorowane siecią rowów odwadniających. Stosunkowo niewielką część powierzchni gminy, w porównaniu do średniej ogólnopolskiej, stanowią grunty pod lasami (ok. 1/5 powierzchni).

Pod względem klas bonitacyjnych gruntów ornych na terenie gminy przeważają gleby średnie klasy IVa oraz IVb stanowiące ponad 53% całkowitej powierzchni gruntów ornych. Gleby słabe klasy V, stanowiące drugą największą grupę obejmują 39% ich powierzchni, z kolei gleby bardzo słabe klasy VI – blisko 7,5%. Niecały 1% stanowią gleby dobre klasy IIIa oraz IIIb. Zbliżoną strukturę przedstawiają również użytki zielone. Nieco większą powierzchnię stanowią użytki średnie, które obejmują ponad 64% całej jej grupy, mniejszy jest z kolei udział użytków słabych, których całkowita powierzchnia wynosi niewiele ponad 29,5%. Użytki bardzo słabe stanowią 3,7% całości powierzchni użytków zielonych, a użytki dobre klasy III stanowią około 2,5% całości.

5.3 ANALIZA KLIMATU LOKALNEGO

Klimat lokalny warunkowany jest rozprzestrzenianiem się zanieczyszczeń w powietrzu atmosferycznym. Bardzo ważną rolę odgrywają tu wysokość opadów, siła i kierunek wiatru, temperatura powietrza oraz wilgotność.

Klimat lokalny gminy charakteryzują głównie rozległe tereny przeznaczone pod uprawę roli, nieosłonięte roślinnością wysoką. Ponadto występują obniżenia dolinne na terenach zlokalizowanych wzdłuż rzek, przede wszystkim wzdłuż Bugu oraz Hanny. Obniżenia dolinne przyczyniają się do występowania mgieł, zastoisk chłodnego powietrza i inwersji temperatur. Zjawiska podwyższonej wilgotności powietrza oraz większej częstotliwości występowania mgieł i zamglań towarzyszą również płytko występującym wodom gruntowym, podmokłościom i stawom.

Z uwagi na rozkład roślinności na terenie gminy największy wpływ na klimat lokalny mają otwarte, rolnicze tereny, na których zwiększone jest odczuwanie prędkości wiatru oraz amplitud temperatury: w dni chłodniejsze przebywanie na tych terenach zwiększa uczucie chłodu, z kolei w dni cieplejsze zwiększa uczucie ciepła. Odczuwalny jest topoklimat obszarów otwartych, gdzie wskutek odsłonięcia powierzchni występują stosunkowo wysokie wartości odbitego promieniowania cieplnego podłoża, stąd również nocne spadki temperatury są bardziej odczuwalne przez człowieka. Z uwagi na niewielką powierzchnię terenów zabudowanych topoklimat zurbanizowany jest niemal nieodczuwalny.

Klimat akustyczny środowiska obszaru opracowania kształtowany jest w przeważającym stopniu przez hałas komunikacyjny drogowy. Do czynników mających wpływ na poziom emisji hałasu drogowego należą: natężenie ruchu, struktura strumienia pojazdów, a zwłaszcza udziału w nim transportu ciężkiego, stan techniczny pojazdów, rodzaj i stan techniczny nawierzchni, charakter zabudowy (zagospodarowanie) terenów otaczających.

Na terenie Gminy nie prowadzono pomiarów akustycznych, przeprowadzono wyłącznie badania ruchu, wykonane podczas Generalnego Pomiaru Ruchu zorganizowanego przez GDDKiA w 2015 roku. Na terenie gminy znajdowały się trzy badane odcinki: na jedynym odcinku drogi krajowej nr 63 Wisznice – Sławatycze średni dobowy ruch wynosił 1556 pojazdów. Zbliżone parametry posiadały również dwa odcinki drogi wojewódzkiej nr 816: odcinek od Sławatycz do Hanny przemierzało w ciągu doby średnio 1651 pojazdów, z kolei fragment drogi nr 816 między Hanną a Włodawą przebywało 1469 pojazdów. Nie mierzono natężenia ruchu na odcinkach dróg powiatowych, uzupełniających sieć najważniejszych dróg publicznych gminy.

6. ANALIZA W ZAKRESIE WYPOSAŻENIA W INFRASTRUKTURĘ TECHNICZNĄ

Informacje o sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej obejmują sieć obsługującą gospodarstwa domowe i innych użytkowników.

W latach 2013-2018 nastąpiła wyłącznie niewielka rozbudowa sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Hanna. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest obecnie istniejąca infrastruktura wodociągowa, która spełnia potrzeby zdecydowanej większości mieszkańców gminy (blisko 99% osób mieszkających na terenie gminy Hanna korzysta z sieci wodociągowej). W badanym okresie została przeprowadzona jedną rozbudowę gminnej sieci kanalizacyjnej, w 2015 roku. Przybyło w tamtym czasie ponad 7,5 km sieci, a wskaźnik długości sieci kanalizacyjnej w relacji do sieci wodociągowej wzrósł do poziomu 0,18. W kolejnych latach przewiduje się dalszy wzrost długości sieci kanalizacyjnej, co jednocześnie przyczyni się do wzrostu wskaźnika relacji długości sieci.

Łączna długość sieci wodociągowej w latach 2013-2018 roku wyniosła 104,8 km, obsługująca 2871 ludności co daje około 99% całej populacji gminy.

Natomiast długość sieci kanalizacyjnej poprowadzonej w gminie stanowiła 18,8 km w 2018 roku i obsługiwała ona 731 mieszkańców – to jest około 25% łącznej liczby ludności gminy.

Na terenie gminy nie występuje infrastruktura gazowa w postaci sieci gazowej. Gaz na potrzeby mieszkaniowe wykorzystywany jest przy pomocy butli z gazem propan-butan.

Tabela nr 6.1. Struktura i długość sieci wodociągowej, kanalizacyjnej

ROK	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Długość sieci kanalizacyjnej (km)	11,2	11,2	18,8	18,8	18,8	18,8
Liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	564	564	753	742	738	731
Długość sieci wodociągowej (km)	104,8	104,8	104,8	104,8	104,8	104,8
Liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej	2634	3014	2974	2923	2907	2871
Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej	0,11	0,11	0,18	0,18	0,18	0,18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy

7. ANALIZA MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH GMINY

Zadania własne gminy określa art. 7 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Realizacja zadań własnych gminy związanych z budową infrastruktury technicznej odbywać się będzie w trybie i na zasadach określonych w ustawie – Prawo zamówień publicznych. Inwestycje mogą być realizowane etapowo, w zależności od wielkości środków przeznaczonych na inwestycje.

Finansowanie inwestycji odbywać się będzie poprzez wydatki z budżetu gminy, współfinansowanie środkami zewnętrznymi, poprzez budżet gminy, w ramach dotacji unijnych, poprzez dotacje samorządu województwa, dotacji i pożyczek z funduszy celowych, kredytów czy pożyczek bankowych i innych środków zewnętrznych.

Dodatkowo dopuszcza się udział inwestorów w finansowaniu w ramach porozumień o charakterze cywilnoprawnym lub w formie partnerstwa publiczno – prywatnego. Nie wyklucza się również właścicieli nieruchomości.

Na podstawie analiz i prognoz demograficznych stwierdzono, iż zlokalizowana na obszarze gminy infrastruktura społeczna jest wystarczająca. Z tego względu nie przewiduje się inwestycji w tym zakresie w najbliższych latach.